

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Szczecinie

LSZ.410.013.01.2022

Pan
Krzysztof Woś
Prezes
Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody
Polskie
Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie
ul. Żelazna 59A
00-848 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/22/040 - Gospodarowanie jeziorami stanowiącymi wody publiczne.

Zmienione zgodnie z treścią uchwały nr KPK-KPO.443.171.2022
Zespołu Orzekającego Komisji Rozstrzygającej Najwyższej Izby Kontroli
z 22 listopada 2022 r.

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Szczecinie, ul. Tama Pomorzańska 13A, 70-030 Szczecin.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Krzysztof Woś, Prezes Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie ¹ , od 31 sierpnia 2022 r., który od 17 sierpnia 2022 r. do 30 sierpnia 2022 r. pełnił obowiązki Prezesa PGW WP. Wcześniej, tj. od 17 stycznia 2018 r. do 16 sierpnia 2022 r., funkcję kierownika jednostki pełnił Przemysław Dac.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Gospodarowanie jeziorami stanowiącymi wody publiczne. 2. Nadzór nad gospodarowaniem jeziorami stanowiącymi wody publiczne.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2019 r. do 30 czerwca 2022 r. z wykorzystaniem dowodów sporządzanych przed lub po tym okresie.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ² .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli ³ Delegatura w Szczecinie
Kontrolerzy	1) Ewelina Czerepska, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LSZ/133/2022 z 5 sierpnia 2022 r., 2) Agata Prochotta-Milek, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LSZ/135/2022 z 12 sierpnia 2022 r., 3) Adam Borowski, doradca techniczny, upoważnienie do kontroli nr LSZ/154/2022 z 14 września 2022 r.

(akta kontroli str. 1-18)

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Szczecinie⁵ z dniem 1 stycznia 2018 r. przejęło uprawnienia właścicielskie dla 224 jezior o łącznej powierzchni 299 887 ha stanowiących własność Skarbu Państwa. RZGW w Szczecinie posiadał protokoły oraz dokumentację dla jezior stanowiących własność Skarbu Państwa, w stosunku do których przejął uprawnienia właścicielskie. W Regulaminach organizacyjnych Prezesa PGW WP oraz w zakresach zadań i obowiązków pracowników określono zadania związane m.in. z regulowaniem praw właścicielskich w stosunku do gruntów pokrytych wodami, gospodarowaniem gruntami pokrytymi wodami, kontrolą gospodarowania wodami, współdziałania z innymi organami kontroli w zakresie kontroli gospodarowania wodami. Umowy użytkowania gruntów pokrytych wodami płynącymi w związku z ustawieniem pomostu były zawierane zgodnie z przepisami ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne⁶, a naliczone opłaty wynikały z rozporządzenia Rady Ministrów

¹ Dalej: Prezes PGW WP.

² Dz. U. z 2022 r. poz. 623; dalej: ustawa o NIK.

³ Dalej: NIK.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Dalej: RZGW w Szczecinie lub RZGW.

⁶ Dz. U. z 2021 r. poz. 2233, ze zm.; dalej: ustawa – Prawo wodne.

z dnia 28 grudnia 2017 r. w sprawie wysokości jednostkowych stawek opłaty rocznej za użytkowanie gruntów pokrytych wodami⁷. RZGW w Szczecinie przeprowadzało kontrole dotyczące gospodarowania jeziorami stanowiącymi wody publiczne. Kontrole te przeprowadzono zgodnie z zasadami określonymi w uregulowaniach wewnętrznych oraz zgodnie z przepisami ustawy – Prawo wodne. Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły m.in. podejmowania ze zwłoką działań wobec podmiotów, które nie zawarły umów użytkowania gruntów pokrytych wodami płynącymi, w związku z ustawieniem pomostu oraz nieobciążania z tytułu bezumownego korzystania z gruntów, po wygaśnięciu umów na użytkowanie gruntów pokrytych wodami.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁸ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Gospodarowanie przez RZGW jeziorami stanowiącymi wody publiczne.

Opis stanu faktycznego

1.1 Obszar działania RZGW⁹ obejmował 19 265 km², w tym 206 gmin z terenu województw zachodniopomorskiego, pomorskiego oraz lubuskiego. Na tym obszarze znajdowało się łącznie 407 jezior stanowiących wody publiczne¹⁰ o łącznej powierzchni 36 825 ha.

(akta kontroli str. 43-47, 446)

Z dniem 1 stycznia 2018 r. RZGW przejęło uprawnienia właścicielskie od Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego dla 224 jezior o łącznej powierzchni 299 887 ha. Badanie przeprowadzone na próbie 10 jezior, dla których RZGW przejął uprawnienia właścicielskie od Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego wykazało, że dla przejmowanych jezior sporządzano i przekazywano protokoły zdawczo-odbiorcze¹¹, o których mowa w art. 528 ust. 3 ustawy Prawo wodne, a przekazywane jeziora, zgodnie z art. 528 ust. 5 były ujęte w wykazach decyzji dotyczących mienia przekazywanego przez Marszałka Województwa.

(akta kontroli str. 446-479)

1.2 Stosownie do treści § 61 ust. 6 Regulaminu organizacyjnego PGW WP¹² zadania związane m.in. z regulowaniem praw właścicielskich w stosunku do gruntów pokrytych wodami oraz gospodarowaniem gruntami pokrytymi wodami należały do zakresu działania Wydziału Gospodarowania Mieniem Skarbu Państwa i Współpracy z Użytkownikami Wód¹³.

Według stanu na 20 września 2022 r. realizację zadań dotyczących m.in. wykonywania praw właścicielskich wód Skarbu Państwa oraz z użytkowaniem gruntów pokrytych wodami (płynącymi) powierzono sześciu osobom – pracownikom Wydziału GMSP¹⁴.

(akta kontroli str. 43-297)

⁷ Dz. U. poz. 2496, dalej: rozporządzenie w sprawie wysokości opłat.

⁸ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁹ Według stanu na 30 czerwca 2022 r.

¹⁰ RZGW administruje jeziorami stanowiącymi wyłącznie wody płynące.

¹¹ Protokoły zawierały wykazy składników mienia.

¹² W brzmieniu określonym w tekście jednolitym Regulaminu organizacyjnego PGW WP, który stanowił załącznik nr 2 do zarządzenia nr 59/2021 Prezesa PGW WP z dnia 28 września 2021 r.

¹³ Dalej: Wydział GMSP.

¹⁴ Osoby te były zatrudnione na następujących stanowiskach: kierownik Wydziału GMSP, zastępca kierownika Wydziału GMSP, główny specjalista, starszy specjalista, specjalista (dwie osoby).

1.3 RZGW nie otrzymywało wniosków¹⁵ o zawarcie porozumień i nie zawierało porozumień o wykonywanie praw właścicielskich Skarbu Państwa w stosunku do śródlądowych wód płynących z jednostkami samorządu terytorialnego i ich związkami oraz z nadleśniczymi.

(akta kontroli str. 353-355)

1.4 W okresie objętym kontrolą zawarto 252 umowy użytkowania gruntów pokrytych wodami płynącymi w związku z ustawieniem pomostu. Z powyższych 252 umów – 176 (69,9%) dotyczyło pomostów do 3 m szerokości i 25 m długości.

W jednym przypadku opłata roczna za użytkowanie gruntów pod wodą przekraczała kwotę 5 tys. zł i została określona na 6 675 zł – umowę z osobą fizyczną zawarto w formie aktu notarialnego¹⁶. Pozostałe 251 umów zawarto w formie pisemnej. W przypadku 61 umów podmioty klasyfikowane jako administracja publiczna bądź osoby prawne zostały zwolnione z wnoszenia opłat rocznych. W przypadku pozostałych 190 umów, podmioty z którymi umowy te zostały zawarte, zostały zobowiązane do wnoszenia opłat rocznych w kwocie od 15 zł do 4 462,46 zł.

Łączna wartość opłat rocznych wynikająca z umów zawartych w:

- 2019 r. wyniosła 6 947,30 zł,
- 2020 r. wyniosła 8 725,00 zł,
- 2021 r. wyniosła 32 635,07 zł,
- 2022 r. (w okresie styczeń-maj¹⁷) wyniosła 11 599,66 zł.

(akta kontroli str. 22-31, 383-445)

Badanie przeprowadzone na próbie 26 umów użytkowania gruntów pokrytych wodami płynącymi w związku z ustawieniem pomostu¹⁸ wykazało, że:

- 25 umów zostało zawartych, zgodnie z art. 261 ust. 4 ustawy Prawo wodne, w formie pisemnej, jedna¹⁹ została sporządzona, zgodnie z art. 261 ust. 5 tej ustawy w formie aktu notarialnego;
- 22 użytkowników, z którymi RZGW zawarł umowę, zgodnie z art. 261 ust. 4 ustawy Prawo wodne, posiadało pozwolenie wodnoprawne (12) lub dokonało zgłoszenia wodnoprawnego (10), pozostałych czterech użytkowników użytkowało grunty korzystając z pomostów wybudowanych na podstawie ustawy z 24 października 1974 r. Prawo wodne²⁰ przez poprzednich użytkowników bez uzyskania pozwoleń wodnoprawnych;
- wszystkie naliczone opłaty roczne wynikały z rozporządzenia w sprawie wysokości opłat i uwzględniały rodzaj przedsięwzięcia i powierzchnię niezbędną do jego prowadzenia.

(akta kontroli str. 22-31, 383-445, 1059)

W sprawie umów użytkowania gruntów z pomostami dla których nie uzyskano pozwolenia wodnoprawnego lub nie dokonano zgłoszenia wodnoprawnego Dyrektor RZGW²¹ wyjaśnił, że (...) *ustawa z dnia 24 października 1974 r. Prawo wodne zalegalizowała przepisem art. 133 ust. 1 urzędzenia, które istniały w dniu jej wejścia*

¹⁵ Na podstawie art. 213 ust. 1 i ust. 3 ustawy Prawo wodne.

¹⁶ Umowa z 5 sierpnia 2021 r.; akt notarialny Repertorium A, nr 3833/2021.

¹⁷ W czerwcu 2022 r. nie została zawarta żadna umowa na użytkowanie gruntów pokrytych wodami płynącymi w związku z ustawieniem pomostu.

¹⁸ Do badania poprawności zawartych w kontrolowanym okresie umów użytkowania gruntów pokrytych wodami płynącymi w związku z ustawieniem pomostu losowo zostały wybrane po 3 umowy zawarte w 2019 r. i I połowie 2022 r., 5 umów zawartych w 2020 r., 15 umów zawartych w 2021 r.

¹⁹ Wysokość opłaty rocznej za użytkowanie gruntów ustalono na 6 675 zł.

²⁰ Dz. U. Nr 38, poz. 230 ze zm., uchylona z dniem 1 stycznia 2002 r.

²¹ Od 13 maja 2020 r. Dyrektorem RZGW jest Marek Duklanowski. Wcześniej, tj. od 12 maja 2018 r. do 12 marca 2019 r. Dyrektorem RZGW był Tomasz Pietras, od 13 marca 2019 r. do 13 maja 2019 r. obowiązki Dyrektora RZGW w Szczecinie pełnił Bogdan Zakrzewski. Wyjaśnienia, na pytania kierowane do Dyrektora RZGW, składała Ewa Głuska - zastępca Dyrektora RZGW.

w życie. W związku z powyższym urządzenia wodne wykonane bez pozwolenia wodnoprawnego przed rokiem 1974 nie wymagają legitymizacji bowiem na mocy ww. artykułu stały się one legalne. Zatem użytkownicy nie byli zobowiązani do posiadania pozwolenia wodnoprawnego bądź zgłoszenia.

(akta kontroli str. 353-355, 383-445, 1059)

W okresie objętym kontrolą RZGW nie zawarł 13 umów użytkowania gruntów pokrytych wodami płynącymi pomimo uzyskania zgody wodnoprawnej i wykonania pomostu. Badanie dokumentacji związanej z ww. umowami wykazało, że:

- w 11 przypadkach umowa o użytkowania gruntów wygasła, przy czym wszyscy użytkownicy, którym umowa wygasła, zostali dwukrotnie wezwani do złożenia wniosku zawarcie nowej umowy lub złożenia oświadczenia o zakończeniu korzystania z gruntu i protokolarnego przekazania terenu; pierwsze wezwania do 10 użytkowników były wysyłane ze zwłoką do 8 miesięcy od wygaśnięcia umowy o użytkowanie gruntów, co zostało opisane w sekcji „stwierdzone nieprawidłowości”; w 10 przypadkach RZGW nie obciążyło użytkownika za bezumowne korzystanie z gruntów, co zostało opisane w sekcji „stwierdzone nieprawidłowości”, a w jednym przypadku kwota należności za bezumowne korzystanie z nieruchomości została ustalona na kwotę 15 zł, tj. według stawki opłaty rocznej za użytkowanie gruntów pokrytych wodami określonej w rozporządzeniu w sprawie wysokości opłat, a nie na podstawie umowy, zgodnie z którą koszty te wyniosłyby 75 zł;

- w dwóch przypadkach, umowy o użytkowania gruntów nie zostały zawarte; w jednym przypadku w związku z nieodesłaniem podpisanej przez użytkownika umowy, w drugim w związku z brakiem uzupełnienia przez użytkownika wniosku o zawarcie umowy; wnioskodawcy ze zwłoką byli wzywani (ponad 2 miesiące i 3 lata) odpowiednio do uzupełnienia wniosku o zawarcie umowy użytkowania²² i odesłania podpisanego egzemplarza umowy użytkowania gruntów, co zostało opisane w sekcji „stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 604-895, 1053-1058)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Do dnia zakończenia czynności kontrolnych²³, RZGW, pomimo wygaśnięcia 10 umów na użytkowanie gruntów pokrytych wodami (w tym ośmiu z końcem 2020 r., dwóch w październiku i listopadzie 2021 r.), nie obciążyła 10 użytkowników z tytułu bezumownego korzystania z gruntów pokrytych wodami. Było to niezgodne z zapisami umów, które przewidywały, że jeżeli użytkownik po wygaśnięciu takiej umowy nie zwróci przedmiotu umowy, będzie ponosił koszty bezumownego korzystania z przedmiotu umowy. Ponadto w przypadku 10 umów²⁴, które wygasły z końcem 2020 r. (siedem umów), i w październiku i listopadzie 2021 r. (trzy umowy), RZGW podjęła działania ze zwłoką, wynoszącą od ponad jednego miesiąca do ponad ośmiu miesięcy, wzywając użytkowników do złożenia wniosków o zawarcie nowej umowy lub złożenia oświadczeń o zakończeniu korzystania z gruntu i protokolarnego przekazania terenu, dopuszczając tym samym do wielomiesięcznego bezumownego korzystania z gruntów pokrytych wodami.

Dotyczyło to następujących przypadków:

- umowy MG/ESL-5111/354/2015 z 21 grudnia 2015 r. zawartej z Gminą S., która wygasła 31 grudnia 2020 r.; wysokość należności za bezumowne korzystanie

²² O oryginał aktualnego wypisu z rejestru gruntów.

²³ Tj. do 27 września 2022 r.

²⁴ Dotyczyło to 9 z 10 umów w związku z którymi RZGW nie obciążyła użytkownika z tytułu bezumownego korzystania z gruntów oraz jednej umowy, w związku z zakończeniem której użytkownik został obciążony z tytułu bezumownego korzystania z gruntów.

z przedmiotu użytkowania w 2021 r. winna wynieść 235 zł²⁵; w tym przypadku pierwsze wezwanie do dostarczenia wniosku o zawarcie nowej umowy lub złożenia oświadczenia o zakończeniu korzystania z gruntu RZGW wysłała przed zakończeniem się umowy – za pismem z 9 grudnia 2020 r.;

- umowy MG-5111/27/16 z 12 września 2016 r. zawartej z B.N., która wygasła 31 grudnia 2020 r.; wysokość należności za bezumowne korzystanie z przedmiotu użytkowania w 2021 r. winna wynieść 20 zł²⁶, a pierwsze wezwanie do dostarczenia wniosku o zawarcie nowej umowy lub złożenia oświadczenia o zakończeniu korzystania z gruntu, RZGW wysłała po upływie ponad 2 miesięcy²⁷ od wygaśnięcia umowy – za pismem z 12 marca 2021 r.;

- umowy MM/EST-5111/13/2017 z 31 lipca 2017 r. zawartej z firmą Z., która wygasła 31 grudnia 2020 r.; wysokość należności za bezumowne korzystanie z przedmiotu użytkowania w 2021 r. winna wynieść 35 zł²⁸, a pierwsze wezwanie do dostarczenia wniosku o zawarcie nowej umowy lub złożenia oświadczenia o zakończeniu korzystania z gruntu, RZGW wysłała po upływie ponad miesiąca²⁹ od wygaśnięcia umowy – za pismem z 17 lutego 2021 r.

- umowy 5111/41/15 z 20 listopada 2015 r. zawartej z J.K., która wygasła 31 grudnia 2020 r.; wysokość należności za bezumowne korzystanie z przedmiotu użytkowania w 2021 r. winna wynieść 110 zł³⁰, a pierwsze wezwanie do dostarczenia wniosku o zawarcie nowej umowy lub złożenia oświadczenia o zakończeniu korzystania z gruntu, RZGW wysłał po upływie ponad miesiąca³¹ od wygaśnięcia umowy – za pismem z 18 lutego 2021 r.

- umowy MG-5111/42/15 z 1 grudnia 2015 r. zawartej z J.T., która wygasła 31 grudnia 2020 r.; wysokość należności za bezumowne korzystanie z przedmiotu użytkowania w 2021 r. winna wynieść 50 zł³², a pierwsze wezwanie do dostarczenia wniosku o zawarcie nowej umowy lub złożenia oświadczenia o zakończeniu korzystania z gruntu, RZGW wysłał po upływie ponad 1 miesiąca³³ od wygaśnięcia umowy – za pismem z 18 lutego 2021 r.;

- umowy MG-5111/43/15 z 15 grudnia 2015 r. zawartej z S.D., która wygasła 31 grudnia 2020 r.; wysokość należności za bezumowne korzystanie z przedmiotu użytkowania w 2021 r. winna wynieść 95 zł³⁴, a pierwsze wezwanie do dostarczenia wniosku o zawarcie nowej umowy lub złożenia oświadczenia o zakończeniu korzystania z gruntu, RZGW wysłał po upływie ponad miesiąca³⁵ od wygaśnięcia umowy – za pismem z 19 lutego 2021 r.;

- umowy MG-5111/03/II/11 z 4 lutego 2011 r. zawartej z T.D., która wygasła 31 grudnia 2020 r. wysokość należności za bezumowne korzystanie z przedmiotu użytkowania w 2021 r. winna wynieść 210 zł³⁶, a pierwsze wezwanie do dostarczenia wniosku o zawarcie nowej umowy lub złożenia oświadczenia o zakończeniu korzystania z gruntu, RZGW wysłał po upływie ponad 6 miesięcy od wygaśnięcia umowy – za pismem z 1 lipca 2021 r.;

²⁵ Zgodnie z § 2 ust. 1 pkt 8 lit. c rozporządzenia w sprawie wysokości opłat jednostkowa stawka opłaty rocznej za użytkowanie 1 m2 gruntu niezbędnego do prowadzenia przedsięwzięć związanych z uprawianiem na wodach śródlądowych rekreacji, turystyki, sportów wodnych oraz amatorskiego połowu ryb, przeznaczzonego pod nabrzeża, pomosty inne niż określone w lit. a oraz akweny związane z tymi obiektami – wynosi 5,00 zł.

²⁶ Stawka opłaty zgodna z § 2 ust. 1 pkt 8 lit. c rozporządzenia w sprawie opłat.

²⁷ Tj. 2 miesięcy i 9 dni.

²⁸ Stawka opłaty zgodna z § 2 ust. 1 pkt 8 lit. c rozporządzenia w sprawie opłat.

²⁹ Tj. 1 miesiąca i 17 dni.

³⁰ Stawka opłaty zgodna z § 2 ust. 1 pkt 8 lit. c rozporządzenia w sprawie opłat.

³¹ Tj. 1 miesiąca i 18 dni.

³² Stawka opłaty zgodna z § 2 ust. 1 pkt 8 lit. c rozporządzenia w sprawie opłat.

³³ Tj. 1 miesiąca i 18 dni.

³⁴ Stawka opłaty zgodna z § 2 ust. 1 pkt 8 lit. c rozporządzenia w sprawie opłat.

³⁵ Tj. 1 miesiąca i 19 dni.

³⁶ Stawka opłaty obliczona na podstawie § 2 ust. 1 pkt 8 lit. c rozporządzenia w sprawie opłat.

- umowy NE 5111/02/IV/10 z 15 kwietnia 2010 r. zawartej z G.S., która wygasła 31 grudnia 2020 r.; wysokość należności za bezumowne korzystanie z przedmiotu użytkowania w 2021 r. winna wynieść 140 zł³⁷, a pierwsze wezwanie do dostarczenia wniosku o zawarcie nowej umowy lub złożenia oświadczenia o zakończeniu korzystania z gruntu RZGW wysłał po upływie ponad 8 miesięcy³⁸ od wygaśnięcia umowy – za pismem z 29 września 2021 r.;
- umowy 233.43.2018 z 3 października 2018 r. zawartej z E.J., która wygasła 3 października 2021 r.; wysokość należności za bezumowne korzystanie z przedmiotu użytkowania w 2021 r. winna wynieść 63,25 zł³⁹, a pierwsze wezwanie do dostarczenia wniosku o zawarcie nowej umowy lub złożenia oświadczenia o zakończeniu korzystania z gruntu RZGW wysłał po upływie ponad 7 miesięcy⁴⁰ od wygaśnięcia umowy – za pismem z 17 marca 2022 r.;
- umowy MG SZ.RUM.233.258.218 z 30 listopada 2018 r. zawartej z S.T., która wygasła 31 listopada 2021 r.; wysokość należności za bezumowne korzystanie z przedmiotu użytkowania w 2021 r. winna wynieść 59,40 zł⁴¹, a pierwsze wezwanie do dostarczenia wniosku o zawarcie nowej umowy lub złożenia oświadczenia o zakończeniu korzystania z gruntu, RZGW wysłał po upływie ponad 6 miesięcy⁴² - 14 czerwca 2022 r.;
- umowy MG 5111/13/15 zawartej 13 maja 2015 r. z M.G., która wygasła 31 listopada 2021 r., a pierwsze wezwanie do dostarczenia wniosku o zawarcie nowej umowy lub złożenia oświadczenia o zakończeniu korzystania z gruntu, RZGW wysłał po upływie ponad 1 miesiąca⁴³ od wygaśnięcia umowy – za pismem z 19 lutego 2021 r.

(akta kontroli str. 604-895)

Zastępca Dyrektora RZGW w Szczecinie wyjaśniła, że (...) *Przy wygaśnięciu umów użytkowania gruntów pokrytych wodami z uwagi na brak szczegółowych regulacji prawnych czy wewnętrznych wytycznych w RZGW w Szczecinie przyjęto zwyczajowo dwukrotne wezwanie użytkownika do złożenia wniosku o zawarcie kolejnej umowy lub protokolarnego przekazania terenu wyznaczając termin na wykonanie tych czynności. W przypadku nie złożenia wniosku ani nie dokonania protokolarnego przekazania terenu po zakończeniu danego roku kalendarzowego dokonuje się obciążenia za bezumowne korzystanie za rok ubiegły. Takiego obciążenia dokonuje się do dnia 31 grudnia kolejnego roku po roku w którym użytkownik powinien zawrzeć nową umowę (w przypadku gdy umowa wygasa w 2020 roku obciążenia za bezumowne korzystanie w roku 2021 dokonujemy między 1 stycznia 2022 r. a 31 grudnia 2022 r.). Z obciążeniem użytkownika oczekujemy do końca roku w którym powinna być zawarta nowa umowa z uwagi na fakt, że w przypadku gdy dojdzie do zawarcia nowej umowy użytkowania lub do protokolarnego przekazania terenu w roku w którym doszło już do obciążenia za bezumowne korzystanie, koniecznym byłoby skorygowanie faktury wystawionej za bezumowne korzystanie. Obciążalibyśmy za cały rok z góry nie uwzględniając przypadku złożenia przez użytkownika wniosku lub protokolarnego przekazania terenu w trakcie trwania roku kalendarzowego. W przypadku zawarcia kolejnej*

³⁷ Jw.

³⁸ Tj. 8 miesięcy i 29 dni.

³⁹ Zgodnie z § 10 ust. 3 umowy 233.43.2018 w przypadku zwłoki w wydaniu przedmiotu umowy, po uprzednim wezwaniu użytkownika do jego wydania, użytkownik zobowiązany będzie do zapłaty właścicielowi kary umownej z tytułu bezumownego korzystania z przedmiotu użytkowania w wysokości 0,23 zł za każdy dzień zwłoki.

⁴⁰ Tj. 7 miesięcy i 6 dni.

⁴¹ Zgodnie z § 10 ust. 3 umowy 233.258.218, w przypadku zwłoki w wydaniu przedmiotu umowy, po uprzednim wezwaniu użytkownika do jego wydania, użytkownik zobowiązany będzie do zapłaty właścicielowi kary umownej z tytułu bezumownego korzystania z przedmiotu użytkowania w wysokości 0,18 zł za każdy dzień zwłoki.

⁴² Tj. 6 miesięcy i 15 dni.

⁴³ Tj. 1 miesiąca i 19 dni.

umowy w każdym przypadku uwzględnia się czas bezumownego korzystania z gruntu w celu zachowania ciągłości wnoszenia opłat za użytkowanie gruntów pokrytych wodami.

(akta kontroli str. 365-371)

NIK zauważa, że niezastosowanie przez RZGW przewidzianej w umowie użytkowania gruntów sankcji pobrania wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z gruntu, po zakończeniu roku bezumownego użytkowania bez zbędnej zwłoki, było działaniem nierzetelnym i niegospodarnym. Przyjęty przez RZGW okres na dokonanie obciążenia użytkownika za bezumowne użytkowanie gruntu (do roku po zakończeniu pełnego roku bezumownego użytkowania) nie pozwala na skuteczne wykorzystywanie przewidzianej w umowie sankcji za bezumowne korzystanie z gruntów. Należy zauważyć, że w wyniku przewlekłego prowadzenia spraw związanych z wzywaniem użytkowników do złożenia wniosków o zawarcie nowej umowy lub złożenia oświadczeń o zakończeniu korzystania z gruntu, RZGW dopuściło do wielomiesięcznego bezumownego korzystania z gruntów pokrytych wodami. Racjonalne prowadzenie tych spraw, w tym dokonywanie obciążenia bez nieuzasadnionej zwłoki po wygaśnięciu umów użytkowania gruntów i zrealizowaniu przyjętej przez RZGW procedury wzywania użytkowników, prowadziłyby do skutecznej ochrony w zakresie gospodarowania mieniem Skarbu Państwa.

OCENA CZĄSTKOWA

RZGW posiadał protokoły oraz dokumentację dla jezior stanowiących własność Skarbu Państwa, w stosunku do których z dniem 1 stycznia 2018 r. przejął uprawnienia właścicielskie.

Zadania związane m.in. z regulowaniem praw właścicielskich w stosunku do gruntów pokrytych wodami, gospodarowaniem gruntami pokrytych wodami zostały określone w regulaminie organizacyjnym i przypisane konkretnym osobom. RZGW w Szczecinie ze zwłoką podejmowała działania wobec podmiotów, które nie zawarły umów użytkowania gruntów pokrytych wodami płynącymi, w związku z ustawieniem pomostu. RZGW nie obciążyła, 10 użytkowników z tytułu bezumownego korzystania z gruntów, po wygaśnięciu umów na użytkowanie gruntów pokrytych wodami.

OBSZAR

2. Nadzór prowadzony przez RZGW nad gospodarowaniem jeziorami stanowiącymi wody publiczne.

Opis stanu faktycznego

2.1 Stosownie do treści § 61 ust. 7 Regulaminu organizacyjnego PGW WP zadania związane m.in. z prowadzeniem kontroli gospodarowania wodami oraz ze współdziałaniem z innymi organami kontroli w zakresie kontroli gospodarowania wodami należały do zakresu działania Wydziału Kontroli Gospodarowania Wodami⁴⁴.

Według stanu na 20 września 2022 r. realizację zadań dotyczących m.in. prowadzenia kontroli gospodarowania wodami, współdziałania z innymi organami kontroli, organami administracji publicznej, organami obrony cywilnej oraz organizacjami społecznymi w zakresie kontroli gospodarowania wodami, w tym także z Policją i Prokuraturą powierzono dziewięciu osobom – pracownikom Wydziału KGW⁴⁵.

(akta kontroli str. 48-282, 298-300, 323-352)

2.2 Na lata 2019 – 2022 (I połowa) zaplanowano przeprowadzenie 72 planowych kontroli gospodarowania wodami. Na rok 2019 zaplanowano 23 takie kontrole, na

⁴⁴ Dalej: Wydział KGW.

⁴⁵ Osoby te były zatrudnione na następujących stanowiskach: główny specjalista (dwie osoby), starszy specjalista, specjalista (pięć osób), inspektor.

2020 r. - 19 kontroli, na 2021 r. – 19 kontroli, na I połowę 2022 – 11 kontroli. Dyrektor RZGW w Szczecinie wyjaśnił, że ustalając listę podmiotów do kontroli o charakterze planowym, wyboru obiektów do kontroli dokonywano w oparciu o zaproponowane przez poszczególne Zarządy Zlewni w rejonie działania RZGW w Szczecinie, obiekty ze wskazanymi nieprawidłowościami w ich funkcjonowaniu⁴⁶, jak również podmioty, od których problematyczne jest pozyskanie danych na potrzeby ustalenia opłaty zmiennej.

(akta kontroli str. 298-302)

W roku 2019 zrealizowano 22 z zaplanowanych 23 kontroli, w 2020 r. zrealizowano 19 kontroli na 19 zaplanowanych, a w 2021 r. – 9 kontroli na 19 zaplanowanych.

Zastępca Dyrektora RZGW w Szczecinie w sprawie niezrealizowania zaplanowanych na 2021 r. kontroli wyjaśniła, że *przyczyną niezrealizowania (...) kontroli (...) było ograniczenie wyjazdów terenowych, związane z pandemią COVID-19. Niewykonane kontrole zostały ujęte w planie kontroli gospodarowania wodami na 2022 r. zatwierdzonym przez Ministra Infrastruktury, i są realizowane w pierwszej kolejności.*

(akta kontroli str. 298-302, 359-364)

W badanym okresie przeprowadzono łącznie sześć kontroli dotyczących grodzenia nieruchomości przyległych do publicznych śródlądowych wód powierzchniowych w odległości mniejszej niż 1,5 m od linii brzegu, zakazywania lub uniemożliwiania przechodzenia przez ten obszar oraz wykonywania urządzeń wodnych (pomostów) bez wymaganej zgody⁴⁷. Jedną z sześciu ww. kontroli była kontrola planowa⁴⁸, a pozostałe kontrolami doraźnymi, z których trzy dotyczyły jezior. Z trzech kontroli dotyczących jezior – dwie przeprowadzono w zakresie obowiązków oraz ograniczeń, o których mowa w art. 232 ustawy Prawo wodne⁴⁹, a jedna dotyczyła wykonania pomostów bez wymaganej zgody⁵⁰.

(akta kontroli str. 298-302, 510-603)

Zastępca Dyrektora RZGW w Szczecinie w sprawie nie planowania kontroli dotyczących gospodarowania jeziorami stanowiącymi wody publiczne wyjaśniła, że *(...) ustalając listę podmiotów do kontroli o charakterze planowym, które przeprowadzane są na podstawie planu rocznego, wyboru obiektów dokonywano w oparciu o zaproponowane przez poszczególne Zarządy Zlewni (...) - obiekty ze wskazanymi nieprawidłowościami w ich funkcjonowaniu (...), jak również podmioty od których problematyczne jest pozyskanie danych na potrzeby ustalenia opłaty zmiennej. Część obiektów typowana jest również bezpośrednio przez Wydział Kontroli Gospodarowania Wodami (...) w celu sprawdzenia realizacji zaleceń zarządzeń pokontrolnych, czy też w związku z wątpliwościami co do prawidłowości funkcjonowania danego obiektu, które pojawiły się podczas wykonywania kontroli innych obiektów we wcześniejszym okresie. (...).*

(akta kontroli str. 1060-1067)

W wyniku kontroli doraźnej zagrodzenia nieruchomości przyległych do jeziora Rabiąż⁵¹, przeprowadzonej 16 października 2020 r., stwierdzono nieprzestrzeganie nałożonych na właściciela gruntów obowiązków oraz ograniczeń, o których mowa

⁴⁶ Przede wszystkim brak przestrzegania warunków udzielonych pozwoleń wodnoprawnych lub brak pozwoleń wodnoprawnych.

⁴⁷ Kontrola SZ.RUK.452.21.2020.MS czynności kontrolne przeprowadzono 16 października 2020 r.

⁴⁸ Kontrola SZ.RUK.451.2.2019.MS z 15 lutego 2019 r.

⁴⁹ Kontrola doraźna zagrodzenia nieruchomości jeziora Rabiąż (SZ.RUK.452.22.2020.MN); kontrola doraźna zagrodzenia nieruchomości jeziora Rydzewo (SZ.RUK. 452.28.2020.NL);

⁵⁰ Kontrola doraźna wykonywania urządzenia wodnego (pomostów) na jeziorze Strzeszowskim (SZ.RUK.452.21.2020.MS).

⁵¹ SZ.RUK.452.22.2020.MN

w art. 232 ustawy Prawo wodne tj. grodzenie południowego brzegu jeziora (Warnowo Wschodnie) w postaci plotu wykonanego z drewnianych elementów uniemożliwiającego przejście wzdłuż kontrolowanego brzegu⁵². Do wykonania ogrodzeń podczas kontroli, przyznał się jeden z jej uczestników – E.M. W związku ze stwierdzonymi podczas kontroli nieprawidłowościami RZGW w Szczecinie wysłał trzy pisma (z dnia 18.12.2020 r., 26.01.2021 r., 16.03.2021 r.) wzywające E.M. do natychmiastowej likwidacji wykonanego ogrodzenia uniemożliwiającego swobodne przechodzenie wzdłuż południowego brzegu jeziora. Ponadto RZGW w Szczecinie poinformował (18 grudnia 2020 r.) o wynikach kontroli, wnosząc o wszczęcie postępowań w celu ukarania sprawcy, następujące organy:

- Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Szczecinie⁵³;
- Komendę Powiatową Policji w Kamieniu Pomorskim;
- Burmistrza Wolina;
- Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Szczecinie;
- Prokuraturę Rejonową w Kamieniu Pomorskim⁵⁴.

W odpowiedzi na ww. pisma RZGW w Szczecinie otrzymał pismo od:

- WIOŚ z odmową wszczęcia postępowania w sprawie;
- PR w Kamieniu Pomorskim z odmową wszczęcia dochodzenia w sprawie.

(akta kontroli str. 510-603)

Kontrola doraźna zagrodzenia nieruchomości jeziora Rydzewo⁵⁵, przeprowadzona 22 marca 2021 r., nie wykazała nieprawidłowości w zakresie przestrzegania nałożonych na właściciela gruntów obowiązków oraz ograniczeń, o których mowa w art. 232 ustawy Prawo wodne tj. w zakresie przestrzegania zakazu grodzenia nieruchomości przyległych do publicznych śródlądowych wód powierzchniowych w odległości mniejszej niż 1,5 m od linii brzegu, a także zakazywania lub uniemożliwiania przechodzenia przez ten obszar.

(akta kontroli str. 510-603)

W wyniku kontroli doraźnej przeprowadzonej w dniach 23 i 24 lutego 2021 r.⁵⁶, w toku oględzin terenowych działek 497 i 496 jeziora Strzeszowskiego⁵⁷ Wydział KGW stwierdził istnienie 64 urządzeń wodnych tj. pomostów. W toku kontroli ustalono, że z 64 pomostów, 50 było pomostami o łącznej długości całkowitej do 25 m, z czego 37 pomostów mogło zostać wykonanych nielegalnie, a 14 pomostów było pomostami o łącznej długości powyżej 25 m, z czego 11 mogło zostać wykonanych nielegalnie. Wydział KGW pismem z 18 maja 2021 r. o wynikach oględzin terenowych jeziora poinformował Wydział GMSP. Wydział GMSP podjął działania związane z oddaniem w użytkowanie gruntów pokrytych wodami będących własnością Skarbu Państwa. Wydział w wyniku weryfikacji danych zawartych w protokole z oględzin z posiadaną dokumentacją stwierdził m.in., że:

- w 3 przypadkach była już zawarta umowa użytkowania gruntów pokrytych wodami przed dokonaniem kontroli (łącznie 12 pomostów posiadało zawarte umowy użytkowania),

⁵² Przeprowadzona kontrola wykazała również m.in. zniszczenia roślinności szuwarowej porastającej brzeg jeziora (w północnej części działki ewidencyjnej nr 25, w całości działki nr ewidencyjne 24 i 23/7 obręb Warnowo oraz w południowej brzegowej części działki nr ewidencyjny 357 obręb Warnowo), zmianę ukształtowania naturalnego brzegu, poprzez usunięcie naturalnej roślinności, nawiezienie odpadów różnego pochodzenia, które zostały przykryte gałęziami i przysypane gruntem pochodzenia antropogenicznego.

⁵³ Dalej: WIOŚ.

⁵⁴ Dalej: PR w Kamieniu Pomorskim.

⁵⁵ SZ.RUK. 452.28.2020.NL

⁵⁶ Kontrola SZ.RUK.452.21.2020.MS przeprowadzona była z zakresu wykonywania urządzeń wodnych i korzystania z wód oraz ochrony zasobów wodnych.

⁵⁷ Jezioro Strzeszowskie znajduje się w województwie zachodniopomorskim, w gminie Trzcińsko-Zdrój, w powiecie gryfińskim.

- w przypadkach legalnie wykonanych pomostów wezwano użytkowników do złożenia wniosków i zawarto umowy dla 4 pomostów, z uwagi na brak odpowiedzi jednego użytkownika obciążono za bezumowne korzystanie (1 pomost),
- w jednym przypadku (1 pomost) użytkownik jest obciążony⁵⁸ za bezumowne korzystanie,
- w jednym przypadku⁵⁹, wezwano użytkownika do zawarcia umowy⁶⁰.

W 46 przypadkach nielegalnie wykonanych pomostów Wydział GMSP planuje podjęcie próby zidentyfikowania właścicieli tych pomostów, wezwanie do ich zalegalizowania i w ostatnim kroku zawarcie umów użytkowania gruntów pokrytych wodami. W przypadku gdy próby zidentyfikowania właścicieli pomostów nie będą skuteczne Wydział GMSP wystosuje zgłoszenie do organów ścigania o nielegalnie wykonanych urządzeniach wodnych (pomostach) na nieruchomości stanowiącej własność Skarbu Państwa.

(akta kontroli str. 510-603, 381-382)

Zastępca Dyrektora RZGW w Szczecinie, w związku z brakiem dokonania zgłoszeń do właściwego powiatowego inspektora nadzoru budowlanego, zgłoszeń dotyczących nielegalnego użytkowania pomostów posadowionych na działkach kontroli działek 497 i 496 jeziora Strzeszowskiego wyjaśniła, że (...) *po wykonaniu kontroli na jeziorze Strzeszowskim nie dokonano zgłoszeń nielegalnych pomostów do właściwych miejscowo PINB. Żadne przepisy powszechnie obowiązującego prawa nie zobowiązują PGW WP do dokonywania takich zgłoszeń w przypadku stwierdzenia nielegalnych pomostów na nieruchomościach będących własnością Skarbu Państwa. Zwyczajowo przyjętym w RZGW Szczecin trybem jest próba zidentyfikowania właścicieli nielegalnych pomostów na własną rękę, wezwanie właścicieli do zalegalizowania tych urządzeń wodnych a w następnym kroku zawarcie umowy użytkowania gruntów pokrytych wodami. Ewentualnie w przypadku gdy RZGW Szczecin nie jest w stanie samodzielnie zidentyfikować właścicieli pomostów dokonuje zgłoszenia do organów ścigania nielegalnie posadowionych urządzeń wodnych na gruntach Skarbu Państwa.*

(akta kontroli str. 1061-1067)

2.3 Badanie dokumentacji pięciu kontroli dotyczących zagrozenia nieruchomości przyległych do wód publicznych śródlądowych⁶¹, wykazało że kontrole przeprowadzono zgodnie z zasadami określonymi w uregulowaniach wewnętrznych⁶² oraz zgodnie z przepisami ustawy – Prawo wodne, tj.:

- wszystkie kontrole przeprowadzono w zespole co najmniej dwuosobowym, a kontrolujący złożyli przed podjęciem czynności kontrolnych do akt sprawy pisemne oświadczenie o braku okoliczności uzasadniających wyłączenie od udziału w kontroli⁶³;
- o kontroli zawiadomiono kontrolowanego, wskazując zakres i termin jej przeprowadzenia oraz miejsce rozpoczęcia czynności kontrolnych⁶⁴;

⁵⁸ RZGW wystosowało kilkakrotnie wezwania do właściciela pomostu.

⁵⁹ Zgodnie z protokołem z oględzin i załączonym zgłoszeniem wodnoprawnym.

⁶⁰ W odpowiedzi beneficjent dokonanego zgłoszenia wodnoprawnego oświadczył, że wnioskowany pomost nie został wykonany, a wskazany w protokole z kontroli pomost to pomost istniejący przed dokonaniem zgłoszenia wodnoprawnego.

⁶¹ SZ.RUK.451.2.2019.MS; SZ.RUK.452.8.2020.MS; SZ.RUK.452.22.2020.MN; SZ.RUK.452.29.2020.MN; SZ.RUK.452.28.2.020.NL

⁶² Zarządzenie Nr 4/2020 Prezesa Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie z dnia 22 stycznia 2020 r. w sprawie wprowadzenia „Zasad przeprowadzania kontroli gospodarowania wodami obowiązujących w Państwowym Gospodarstwie Wody Polskie; dalej: zarządzenie w sprawie zasad kontroli.

⁶³ Punkt VIII ppkt 1 zarządzenia w sprawie zasad kontroli.

⁶⁴ Punkt X ppkt 1 zarządzenia w sprawie zasad kontroli.

- kontrole wszczynano nie wcześniej niż po upływie 7 dni i nie później niż przed upływem 30 dni od dnia doręczenia zawiadomienia o zamiarze wszczęcia kontroli⁶⁵;
- dokumentacja dla każdego postępowania kontrolnego prowadzona była w osobnych teczkach⁶⁶;
- z kontroli sporządzono protokół kontroli⁶⁷, który zawierał wszystkie wymagane zarządzeniem elementy⁶⁸;
- protokół kontroli został sporządzony w dwóch egzemplarzach i był parafowany na każdej stronie i podpisany przez kontrolującego i kontrolowanego (lub upoważnionego przedstawiciela kontrolowanego)⁶⁹, a jeden jego egzemplarz doręczono kontrolowanemu⁷⁰;
- kontrola była przeprowadzona po okazaniu upoważnienia do jej przeprowadzenia⁷¹, które zawierało wszystkie elementy zgodnie z art. 337 ust. 2 ustawy – Prawo wodne.

(akta kontroli str. 510-603, 1050-1052)

W toku niniejszej kontroli NIK, na podstawie art. 39 ust. 1 ustawy o NIK, dokonano oględzin dwóch jezior, tj. jeziora Ińsko⁷² oraz jeziora Miedwie⁷³, pod kątem przestrzegania zakazu grodzenia nieruchomości przyległych do jezior oraz obowiązku umożliwienia dostępu do jezior. W trakcie oględzin nie stwierdzono grodzień nieruchomości przyległych do tych jezior, które uniemożliwiałyby dostęp do nich.

(akta kontroli str. 966-974)

2.4 W okresie objętym kontrolą RZGW w Szczecinie nie współpracował z organami jednostek samorządu terytorialnego wydającymi decyzje, o których mowa w art. 233 ust. 2 ustawy – Prawo wodne. Zastępca Dyrektora RZGW w Szczecinie wyjaśniła, że w kontrolowanym okresie nie wpłynął żaden wniosek w związku z wydaniem takich decyzji⁷⁴ przez jednostki samorządu terytorialnego.

(akta kontroli str. 298, 303)

Z informacji uzyskanych od 32 PINB⁷⁵ wynika, że nie wpłynęły do nich zgłoszenia z RZGW w Szczecinie dotyczące nielegalnego użytkowania urządzeń wodnych (pomostów).

(akta kontroli str. 975-1049, 1063-1066)

W badanym okresie, w wyniku przeprowadzonych kontroli, nie nałożono grzywn w drodze mandatów karnych, nie było również przypadków odmowy przyjęcia mandatu karnego w tym okresie.

(akta kontroli str. 298, 303)

⁶⁵ Punkt X ppkt 2 zarządzenia w sprawie zasad kontroli.

⁶⁶ Punkt XII ppkt 1 zarządzenia w sprawie zasad kontroli.

⁶⁷ Art. 340 ust. 1 ustawy Prawo wodne.

⁶⁸ Punkt XIII ppkt 1 zarządzenia w sprawie zasad kontroli.

⁶⁹ Punkt XIII ppkt 7 zarządzenia w sprawie zasad kontroli.

⁷⁰ Art. 340 ust. 1 ustawy-Prawo wodne.

⁷¹ Art. 337 ust. 1 ustawy – Prawo wodne.

⁷² Na wysokości miejscowości Ińsko, przeprowadzone 23 września 2022 r.

⁷³ Na wysokości miejscowości Zieleniewo, przeprowadzone 23 września 2022 r.

⁷⁴ Zgodnie z art. 233 ust. 2 ustawy Prawo wodne, właściciel nieruchomości przyległej do wód objętych powszechnym korzystaniem jest obowiązany zapewnić dostęp do wód w sposób umożliwiający to korzystanie. Części nieruchomości umożliwiające dostęp do wód wyznacza wójt, burmistrz lub prezydent miasta, w drodze decyzji.

⁷⁵ Dla powiatów białogardzkiego, bytowskiego, choszczeńskiego, człuchowskiego, drawskiego, goleniowskiego, gorzowskiego, gryfickiego, gryfińskiego, kamieńskiego, kolobrzeskiego, koszalińskiego, krośnieńskiego, łobeskiego, myśliborskiego, polickiego, pyrzyckiego, sławieńskiego, słubickiego, słupskiego, stargardzkiego, sulęcińskiego, szczecińskiego, szczecineckiego, świdwińskiego, świebodzińskiego, świnoujskiego, waleckiego, oraz dla miast Gorzów, Koszalin, Słupsk, Szczecin.

2.5 RZGW prowadził, wspólny dla RZGW i jego jednostek organizacyjnych, rejestr skarg i wniosków. W badanym okresie w rejestrze zostało ujętych łącznie 85 skarg i wniosków⁷⁶. Trzy skargi i wnioski dotyczyły nieprawidłowości w zakresie gospodarowania jeziorami, w tym jedna - budowy i użytkowania nielegalnego pomostu⁷⁷ nad jeziorem, a dwie - uniemożliwiania dostępu do wód jezior⁷⁸.

(akta kontroli str. 896-905)

RZGW podejmowało działania w zakresie zgłoszonych problemów związanych z gospodarowaniem jeziorami stanowiącymi wody publiczne w ramach skarg i wniosków. Żadnej z trzech spraw w zakresie gospodarowania jeziorami nie pozostawiono bez rozpatrzenia, a w rejestrze odnotowano sposób załatwienia tych spraw.

Wniosek złożony przez T.P. (wpłynął do RZGW 28 maja 2019 r.) dotyczył podjęcia działań w związku zagrozeniem dostępu do jeziora Trzebiechowo⁷⁹. W związku z wnioskiem RZGW poleciło Nadzorowi Wodnemu w Białogardzie przeprowadzenie lustracji. W jej wyniku (4 czerwca 2019 r.) potwierdzono istnienie ogrodzenia w niewielkiej odległości od lustra wody i wystąpiono (17 czerwca 2019 r.) do Zachodniopomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków⁸⁰ o ocenę funkcji ogrodzenia w świetle przepisów ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, w związku z oświadczeniem właściciela, że ogrodzenia zostały wykonane w celu zabezpieczenia pałacu i pomników przyrody przed ich dewastacją. ZWKZ przedstawił stanowisko (5 sierpnia 2019 r.)⁸¹, a RZGW podjęło działania w celu wyznaczenia prawnie ustalonej linii brzegowej ww. jeziora pozwalającej na wygłaskowanie pasa wolnego od grodzień w odległości nie mniejszej niż 1,5 m od linii brzegu. Wnioskodawca był informowany przez RZGW o sposobie załatwienia sprawy (27 czerwca 2019 r., 4 lipca 2019 r., 29 lipca 2019 r., 29 sierpnia 2019 r.).

W dniu 6 czerwca 2019 r. do RZGW wpłynął wniosek w sprawie wykonania pomostu na jeziorze Myśliborskim w okolicach miejscowości Kruszwin⁸² bez wymaganych pozwoleń. W związku z wnioskiem RZGW poleciło Nadzorowi Wodnemu w Myśliborzu przeprowadzenie oględzin. W wyniku przeprowadzonych oględzin (13 czerwca 2019 r.) i postępowania wyjaśniającego stwierdzono brak nieprawidłowości w zakresie nielegalności realizacji prac związanych z posadowieniem pomostu⁸³. Wnioskodawca został poinformowany (4 lipca 2019 r.) przez RZGW o sposobie załatwienia sprawy.

Skarga złożona przez Pana P.P.⁸⁴ (w dniu 28 sierpnia 2021 r.⁸⁵) dotyczyła braku działań Nadzoru Wodnego w Pyrzycach PGW WP⁸⁶ i Zarządu Zlewni w sprawie ogrodzeń nad brzegiem jeziora Będgoszcz⁸⁷. Skarga została rozpatrzona przez RZGW i uznana za bezzasadną, w związku z działaniami podjętymi przez NW w Pyrzycach. NW w Pyrzycach dokonał lustracji działki nad jeziorem Będgoszcz

⁷⁶ W tym 35 skarg i wniosków, które wpłynęły w 2019 r.; 28 skarg i wniosków, które wpłynęły w 2020 r.; dziewięć skarg i wniosków, które wpłynęły w 2021 r. oraz 13, które wpłynęły do 30 czerwca 2022 r.

⁷⁷ Wniosek złożony przez Pana G.S. 6 czerwca 2019 r.

⁷⁸ Wniosek złożony przez Pana T.P. 25 maja 2019 r. oraz skarga złożona przez Pana P. P. 16 lipca 2021 r.

⁷⁹ Na wysokości działki nr 22/6 obręb Trzebiechowo.

⁸⁰ Dalej: ZWKZ.

⁸¹ W którym wskazał m.in., że wprowadzenie ciągu pieszego wzdłuż jeziora, wprowadziłoby nieuzasadniony historycznie element w kompozycję parku, charakter linii brzegowej oraz porastającej go roślinności nie pozwala na wprowadzenie ciągu pieszego w pasie 1,5 m od linii brzegowej.

⁸² Na wysokości działki 110/17 obręb Kruszwin.

⁸³ Prace dotyczące wykonania ww. pomostu były podjęte na podstawie pozwolenia wodnoprawnego z 30 stycznia 2017 r., które decyzją z 30 listopada 2018 r. zostało przeniesione na rzecz Gminy Myślibórz.

⁸⁴ W dniu 28 sierpnia 2021 r. w sprawie przekazanej 16 lipca 2021 r.

⁸⁵ W związku ze sprawą przekazaną 14 lipca 2021 r.

⁸⁶ Dalej: NW w Pyrzycach.

⁸⁷ Działka o numerze ewidencyjnym 147 obręb Będgoszcz.

i w wyniku oględzin (16 lipca 2021 r.) stwierdził obustronne ogrodzenie wchodzące w działkę jeziora uniemożliwiające dostęp do jeziora oraz zagospodarowanie rekreacyjne działki poprzez wykonanie placu zabaw wraz z dwoma pomostami, na które nie wpłynęły pozwolenia wodnoprawne. NW w Pyrzycach przekazał (16 lipca 2021 r.) notatkę służbową z przeprowadzonych oględzin do Zarządu Zlewni w Stargardzie⁸⁸. Dyrektor ZZ w Stargardzie⁸⁹ skierował pismo (20 lipca 2021 r.) do właściciela ogrodzenia i pomostów z informacją o naruszonych przepisach ustawy Prawo wodne. Skarżący został poinformowany przez RZGW o sposobie załatwienia sprawy.

(akta kontroli str. 896-965)

2.6 W okresie objętym kontrolą Dyrektor RZGW w Szczecinie nie wydawał jednostkom podległym wytycznych i poleceń⁹⁰ w obszarze gospodarowania jeziorami stanowiącymi wody publiczne.

(akta kontroli str. 298-304)

Zastępca Dyrektora RZGW w Szczecinie wyjaśniła, że (...) *Dyrektor RZGW Szczecin nie wydawał żadnych wytycznych czy poleceń podległym jednostkom w obszarze gospodarowania jeziorami, ponieważ nie zaistniała taka konieczność. Zarządzeniem nr 3/2019 z dnia 4 marca 2019 r. Prezes PGW WP wprowadził Procedury gospodarowania mieniem Skarbu Państwa będącym we władaniu PGW WP Regionalnych Zarządów Gospodarki Wodnej, następnie zarządzeniami nr 87/2020 z dnia 22 grudnia 2020 r. oraz nr 34/2022 z dnia 07.06.2022 r. Prezes PGW WP wprowadzał zmiany w niniejszej Procedurze. Zdaniem Dyrektora RZGW Szczecin niniejsza Procedura wyczerpująco wskazuje ścieżkę postępowania w obszarze gospodarowania wszelkimi nieruchomościami Skarbu Państwa administrowanymi przez Wody Polskie.*

(akta kontroli str. 1061-1062, 1067)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Zadania w zakresie kontroli gospodarowania wodami oraz współdziałania z innymi organami kontroli w zakresie kontroli gospodarowania wodami określono w regulaminie organizacyjnym i przypisano konkretnym osobom. Nie planowano kontroli dotyczących gospodarowania jeziorami stanowiącymi wody publiczne. RZGW podejmowało działania w zakresie zgłoszonych problemów związanych z gospodarowaniem jeziorami stanowiącymi wody publiczne w ramach skarg i wniosków. Kontrole przeprowadzono zgodnie z zasadami określonymi w uregulowaniach wewnętrznych oraz zgodnie z przepisami ustawy – Prawo wodne. W wyniku przeprowadzonych kontroli, nie nałożono grzywnien w drodze mandatów karnych.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

⁸⁸ ZZ w Stargardzie.

⁸⁹ W dniu 20 lipca 2021 r.

⁹⁰ Zgodnie z § 6 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 28 grudnia 2017 r. w sprawie nadania statutu Państwowemu Gospodarstwu Wodnemu Wody Polskie (Dz. U. poz. 2506) dyrektorzy regionalnych zarządów gospodarki wodnej koordynują, w imieniu Prezesa Wód Polskich, działalność zarządów zlewni zlokalizowanych na obszarze działania regionalnych zarządów gospodarki wodnej.

- Wnioski
1. Naliczenie i wyegzekwowanie opłat za bezumowne użytkowanie gruntów pod wodami stanowiącymi własność Skarbu Państwa, w wysokości wynikającej z Rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wysokości jednostkowych stawek opłaty rocznej za użytkowanie gruntów pokrytych wodami.
 2. Niezwłoczne podejmowanie, po wygaśnięciu obowiązujących umów, działań w celu zawarcia kolejnej umowy i naliczenia opłaty za okres bezumownego użytkowania gruntu pod wodami stanowiącymi własność Skarbu Państwa.
 3. Wzmocnienie nadzoru nad podejmowaniem przez RZGW w Szczecinie działań w zakresie gospodarowania mieniem Skarbu Państwa.
- Uwagi
- Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ust. 1 i 2 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Szczecinie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 30 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Szczecin, 30 września 2022 r.

Kontrolerzy
Ewelina Czerepska
główny specjalista kontroli państwowej
/-/

Adam Borowski
doradca techniczny
/-/

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Szczecinie
Dyrektor

/-/

*Zmian w wystąpieniu pokontrolnym
dokonał:*

.....
Dyrektor Delegatury